

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Szerkesztő: SIMON-ház Kuns József ur
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK.

„Hirdetési pénzek és a hirdetés körüli pauszok
valamint a lap szerkesztési díjait illető
minden körülmények ide intézendők.

Hírdetetlen levelek csak ismert korszakból
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre
postán küldve

Egész évre 10 ft — kr.
Félévre 5 ft — kr.
Negyedévre 2 ft 50 kr.
Egy hónapra 1 ft — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hasábsorú egy soros bejelentésért 5 kr.
Bármelyik minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyitólátás 4 hasábsorú sorosért 20 kr.
Hirdetést vagy csomagot magában foglaló
munkájának ára 50 krajczár.

XVII. évfolyam 1890.

Debreczen. Hétfő Október 6.

193. szám.

A kegyelet napja.

Ha október 6-ikát ki lehetne törölni a magyar történelemből! Sokért nem adnók, sokért nem adnák!

Fátyolt vetett rá a királyával kibékült nemzet; de ez nem azt teszi, hogy az évfordulón kegyelettel ne boruljunk le a hősök emléke előtt, kik demonstrálták Magyarországot erejét; kiknek kiomlott vére fenntartotta az eszmét és terjesztette: kiknek köszönhetjük, hogy a két nagy hatalom egyesült seregei által végig tiport nemzet 18 évvel később, 1867-ben már újra követelte elkobzott jogait.

Es mikor azokat visszaszerelte, őszintén, fentartás és keserűség nélkül zárta le a multak actáját, és nemcsak hogy semmi, de semmi oka nem volt ezt megbánni, hanem még napról napra mélyebben érzi, melegebben lesz áthatva attól a meggyőződéstől, hogy nagyon bölcsen és jól cselekedett, midőn fátyolt vetett 25 év előtt a multakra. E fátyol napról napra sürtebb lesz, a multak emléke mind érinthelebbé válik és minél jobban betakarja a kegyelet annál kevesebb kihatása lehet a mostani nemzeti politikának, hahár csak érzelmek által való befolyásolására.

Most már annyira tisztultak a fogalmak minden körben és annyira consolidáltak a viszonyok minden irányban, hogy a kegyelet adóját a mult azon kitűnő tényezői és áldozatai iránt, kiknek emléket emelt a nemzet Aradon, minden habozás és minden irányzatosság nélkül, föltétlenül le lehet róni, a nélkül, hogy akár sértést követnénk el a lojalitás ellen, akár pedig szabadna és lehetne abból, bármely politikai iránynak tőkét csinálni.

Sőt ellenkezőleg; a lojalitás ereje, a korona és nemzet közötti békülés föltétlen biztonsága és hozzáférhetetlensége, abban nyilvánul leginkább, hogy egyik fél sincs feszélyezve, a mult iránt tanúsított kegyeletben és egyik sem von le abból, az érzelmek világán kívül ható következtetéseket.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Az aradi vértanúk.

A Petőfi-társaság által pályakoszorúzott költemény.
Jelle. Nem haltak ők meg.

Szabadságharcunk letűnt napvilága
Te vakító nap a század delén,
Nem pazaroltad sugarad hiába,
Bár vak sötéte halt az égi fény,
Eszméiden nem győzött az enyészet,
Őrökbe hagyatd halhatatlan részed,
Fényeddel fényt hint késő századokra
A tizenhárom vértann alakja.

Ki a homályból te ragadtad őket,
Dics-sugárt rájuk dicsőnyed vetett,
Az eszmény nélkül tespedő ergőknek
Te adtd a rajongó ihletet,
S midőn napod már a nagy éjbe dőlt rég,
Világosságod bennük tündökölt még,
S haláluk is azért volt, hogy mi abban
Azt lássuk, ami benned halhatatlan.

Haláluk! fagyos rémülettel dermedt
Egy ország lelke, látva ily halált,
Bár milljó sebből vérezte a nemzet.
Milljó tekintet a bitókra szállt,
Lesujtva, némán és kővé meredten
Vad iszonyattal csüngtünk ama tetten
S a bész sikoltás, mely kebelünkben tört ki,
Ajkunkra fagyva, nem tudott kitörni.

S martir-haláluk végig kelle néznünk
S hogy mit jelent ez, látnunk kelle jól;
Az ő haláluk a mi csufos végünk,
A végítélet egy nemzetre szól,

Es a nemzet csak köteles tartozását rója le mikor oda zárandokol a martirok sírházához, ahol ma már áll az ércszobor, melyen a szabadság geniusza terjeszti ki védő szárnyait, s nyújtja a dicsőség koronáját számotokra ti hallhatatlan vértanuk.

Es el fognak oda zárandokolni a késő, késő nemzedékek is, s elhozzák minden tavasz virágát, elhozzák áldó imájukat, könnyeiket.

Az aradi szobor leleplezése.

Arad város közönsége, s e hazafias közönséggel együtt az egész magyar nemzet ünnepele ma. A soha ki nem alvó kegyeletnek, a hálás hazafiságnak szent ünnepele illi. Az aradi vértanuk emléksobrának leleplezési ünnepét, a bitófa-halál negyvenedik évfordulóján.

Ma hull le a lepel a magyar Golgothán a 13 vértanu fenséges szobráról, melyet a hazafiság emelt önkéntes adakozásból.

Ma az egész magyar nemzet szeme és szive Arad felé fordul s minden magyar ajak imára nyílik, hogy halát rebegjen az ő hősi önfeláldozásukért, hogy áldást kérjen az ő nevékre és az ő hazájokra, melyet olyan nagyon forrón szerettek.

Tizezer ember zárandokolt a nagy ünnepre Arad városába; e tizezer ember között százan és százan vannak az ő egykori vitéz bajtársaik; a kik megérthették ezt a fényes napot, a nemzet nagy tartozásának lerovását. Odagyűltek a városok vármegyék, testületök és egyletek, az ország társadalmá alkotó elemeinek képviselői s koszoruk rengeteg halmával borították be a 13 vértanu nagyszerű szobrát, melynél szebbet még nem állított honfiának a nemzet.

Arad város közönsége már napokkal ez előtt egyébbel sem foglalkozott, mint a szobor leleplezés előkészületeivel. A közigazgatást szünetelt, a rendőrségnek okt. 7-dikéig panaszokat sem fogadtak el. A városházánál a hivatalokban lakásokat rendeztek be; ugy szintén minden iskolában.

A vendégek fogadtatása, elszállásolása és ellátása temérdek nehézséggel jár. — A vasuton 10000 idegennél több, érkezett a városba. Annyi kocsi nincs Aradon, hogy ezt mind beszállíthatta volna; pedig magánosok is 100 kocsit ajánlottak fel s az omnibuszok, lóvonatu vasut is teljes erővel közlekedtek és sűrűn fordultak. — A vendéglősök

Jöhet új tavasz, új kor fakadása,
E népek nem lesz már föltámadása,
A vértanukkal ott pihen egy sírba,
Népek sorából kitörülve, — irtva.

Majd az iszonyt zokogó gyász követte
És sírva sirt hantjuknál a haza,
Majd egész nemzet lobbant gyűlöletre,
Szívében tombolt boszu vihara,
A boszúállás rettentő igéje
Egy nemzedéknek volt gyönyöre, kéje,
Fojtott harag a szívek mélyin lázadt,
Tűréstől érezt arczokon gyalázat.

Enyhet nyujt a legégsőbb fájdalomnak,
Vigaszt reménytelennek az idő,
A vad keserv, a szenvedély elhamvadt,
Sírjukhoz már zárandokol hívő
S nem a halálnak borzalmára gondol,
Lelkesedést merit a sírhalomból,
Földéző multat, régi nagy idöket
S úgy érzi lelke, hogy nem haltak ők meg.

Nem haltak ők meg, ha az eszme él még,
Mélyért ők éltek s éltük áldozák,
Nem haltak ők meg, hogyha lelkük fényét
Tisztán tündöklön öröklő hagyák,
Nem haltak ők meg! — csak ha már nem lüktet
Szívünkben heve az ő hős szívünknek,
Ha ama nagy csel csak bolygó kísértet:
Akkor meghaltak s őh hiába éltek!

Mert mint a költő lénye él a dalban,
Midőn a test már régen hamu, por,
Mint mesterműben lángol halhatatlan
Ihlett művészed lelke, régi kor: —
Ugy szabadsághős halhatatlansága,
Ha utódoiban él tovább a lángja,
Tett mestere, szent küzdelem martirja
Halhatatlanságát más szívekbe írja.

értekezleten tanácskoztak, hogy hogy lássák el a temérdek idegent. Hisz Pohlis, kinél minden helyiségben teritettek, csak 800 vendégnek adhat ételt, italt.

A Zala György által mintázott remek szobor talapzatára a koszoruk egész halmát tették le. Ezek között legelőször emlíendő a képviselőház fémlemez átöröjű babékoszorúja, széles nemzeti színű selyem szalagján e felirással: A magyarországyűlés képviselőháza — kegyelete jeléül.

Arad városa szándékosan nem hívta meg a képviselőházat és főrendiházat, mint testületet, hanem csak egyes tagjait: annál szebb most a képviselőház hivatalos részvétele. Még egy koszorúnak van nagy jelentősége: a horvát hősöké, kik óriási babékoszorút küldtek, horvát színű szalagján e felirással: „Hrvatskij zastupniki na ugarskom saboru.“ E koszorú küldése mutatja, hogy a horvátok hivatott képviselői nemcsak kibékültek a multtal, melyben magyar és horvát szemből álltak egymással, hanem ezt félreismertethetetlenül ki is akarták fejezni. Nem csupán udvariassági tény az, hanem hódolat a magyar haza szabadságának vértanui előtt, a magyar nemzet sorsával való szoros kapcsolatot nyilvánítták. Debreczenből is több szép koszorú ment Aradra: az 1848—49. honvédegyület, a jogász, theologus, kereskedelmi akadémiai ifjúság koszorúi; a függetlenségi párt és köré, a „Kegyelet“-é.

A mai napot szépen örökíti meg a Varga Ottó tanár által szerkesztett s Arad város közönsége emlékeztetőül a „Kegyelet“ című kiadott „Aradi vértanuk Albuma“ című vaskos kötet, melyet Zichy Mihály nagyhatású kompozitív díszítettek. A sok érdekes közlemény között.

Nagy-Sándor József tábornokról olvassuk a következő életrajzot:

Nagy-Sándor 1804. okt. 17-dikén Nagyváradon született. Tizenkilenc éves korában mint hadapród az 5-dik huszárezredbe (IV. György angol király) lépett, hol akkoriban gróf Vécsey Károly és Dassewffy Arisztid mint fiatal hadnagyok szolgáltak. Mint százados vonult nyugalmába. 1848 ban a pest-megyei lovas nemzetőrség szervezésével bízott meg, melynek egy részét a lázadó ráczok ellen vezette. 1848 október hó 13-dikán Nagy-Kikindánál azon hirre, hogy 12,000 rácz indult a város felégetésére, ügyes intézkedéseivel az ellenség visszaverését lehetővé tette. A hadjárat lefolyása alatt helyét mindenkori vitézül töltötte be, vezetésében nagy

Klíó hiába jegyzi fel a tettet,
Ha meg nem őrzi élő köztudat. —
De a mi ott él mélyén a szíveknek,
Nem semmisült meg, mert mindegyre hat!
Őh áldott harcoknak áldott vértanui,
Századok fognak töletek tanulni
S dicsőt, nagyot ha tesznek egykor mások,
Az is, őh szentek, a ti alkotástok!

Férniak, kibekben nincs önzés önédek,
Akikben embermésóság lobog,
Kik fölemelnek porba silyedt népet,
Hazát hódítják s szent ember-jogot,
Kik mindent, mindent a világnak adnak,
Kincsét, gyönyört maguktól megtagadnak,
S vállalnak büszkén vértanu keresztet:
Az ő példájuk követői lesznek.

Es lesznek, mert a történet nem áll meg,
Időnek méhe meddő nem lehet,
Es lesznek, mert kitör, a mit homály fed;
Mit nemesek, jök szíve rejteget,
Es lesznek, mig hi az a csel, a végső,
Elagott fajra ifju nemzedék jö,
Viharral vésszel bátran megdaczolhat,
S mi még ma ábránd, azt kivivja holnap.

S ők élni fognak, élni mindörökkön,
Szent lesz, örökké szent lesz a sírgödör,
A mig az eszmény ki nem hal e földön,
Mig a magyar szellem még a magasba tör,
Az ígét, melyért éltet áldozának,
Szívbe irták az egész hazának,
Utódtól fogja hü utód tanulni:
Hogyan kell élni s hogy lehet meghalni.

Palágyi Lajos.

óvatossággal járt el, de azért mindig bámulatos elszántsággal harcolt.

1849 április 6-án mint tábornok, dicsősége fénypontját érte el. Buda alatt a május 16-iki és 21-iki rohamoknál mindig katonai élen találtak őt,

Nem tudni vajon méltán terhelte-e őt ama vád, hogy augusztus 2-án Debreczennél az orosz tulerővel harcra koveredett. Most is élő vezérkari főnöke (Pongrácz es. és kir. nyug. tábornok) s egyik hadosztály-parancsnoka (Máriássy es. és kir. nyug. altábornagy) azt állítják, hogy a harc elfogadására nézve a fővezértől minden kétséget kizáró parancs érkezett volna Nagy Sándorhoz, ki öt óráig tartó véres ütközetben féken tartotta a Paskievics, Bebutov, Sass és Rüdiger által Konstantin nagyherceg jelenlétében vezényelt oroszokat. Ennél véresebb csata nem vívott Magyarországon az oroszok ellen, kik most is beismerik, hogy a magyar csapatok fényesen tartották magukat a tizszeres tulerő ellen.

Nagy Sándor halála előtti napján kedélyesen vigasztalta Gáspár Endre tábornokot, kit csak tizenhat évi fogságra ítélték.

„Ne busulj pajtás — mondá Nagy Sándor midőn egymástól elbucsztak — én csak valamivel előbb jelenek meg a nagy raporton, ez az egész. Ha valamikor ki találisz szabadulni, elmondhatod, hogy valamennyien az utolsó emberig, becsületesen helyt álltunk.“

A szobor történetéből érdekes a z a d a k o z á s o k fejezete. Mintegy 19,000 adakozó filléreiből emelték az emléket. A 1807-ben megalakult s a gyűjtő bizottság Atzél Péter elnöke alatt működött. 998 gyűjtőit küldtek szét, melyekből 1877-ig 268 jött vissza. A püspökök közül csak a pánszláv Moyses István, a bécsi birodalmi gyűlésben részt vett Fogarassy Miklós és az eperjesi gör. kath. püspök, Gagancz József adott, más senki. Tehát csupa népszerűtlen és hazafiatlan főpap; a többi nagynevű érsek és püspök nem látta jónak adakozni a vértanuk szobrára. A főispánok közül a román származású Mán József adott tiz forintot, a többi semmit. Az ország államférfiai, írói és tudósai elenyésző csekély számban találhatók az adakozók közt. Az első gyűjtés 1870-ig 52,501 ft 62 krt eredményezett. A második gyűjtést Salacz Gyula polgármester indította meg, a szét küldött 713 ívből 152 érkezett vissza s a gyűjtés összege felment 192,913 ft 77 krajczárra.

A gyűjtés epizódjai közül említhető, hogy a világi papság közül a nyitraegyházmegyeiek semmit, a vas megyeiek 20 krajczárt

Egy szegény ember története.

(Napötredékek.)

Irta Vértesi Gyula.

(Vége.)

XIV.

Hiába minden kérésem, könyörgésem, tegnup is egész délután vart.

Mikor este hazajöttem, Géza árulta el. Lábai elé borultam s úgy kértem, hogy igerje meg, nem dolgozik többet.

Mosolyogva ült át:

— Maga bohó, hiszen egészen jól érzem már magamat.

Azután egy kis főkötűcskét vett a kezébe s a mint odanyújtotta nekem, lángoló arczával, ragyogó szemével valóban úgy nézett ki, mint maga az élet, az egészség.

— Látja, ezt csináltam.

S a mint egymást átölve, ábitattal nézegettük azt a csepp jóságot, úgy éreztük, mintha mi lennénk a föld kerekéjében a legboldogabb emberek.

Szinte már ott láttuk a szoba közepén máskáláni — mintha gögicselését is hallottuk volna, amint tagolgatja: pa-pa, ma-ma. Azután nőtt, nőtt a mi képzeletünkben, vi-rágzó, deli leánya lett belőle, öreg szülőinek ápolója, vigasztalója.

XV.

Megszületett — el is temettük. Szegény kis ártatlan, csak a jó isten tudja, mennyi szenvedéstől menekedett meg. Neked jobb ott, a hova mentél, de mi, a kiket itt hagyttál, mégis fájó könyveket hullatunk érted.

Szegény kis vendégünk! Csak megpihentél jó anyád keblén, s visszarepültél az égbe.

adatok. A katolikus papság összes gyűjtése kitért 501 frt 25 krt, a hazai szerzetesek 118 frt 60 krt küldtek. Nem kevésbé érdekes, hogy a délvilági románok és szerbek is adakoztak a szoborra.

Első az adakozás terén maga Arad városa, mely 18,354 frtot és Arad megye, mely 7078 frt 72 krt gyűjtött s így a megye és a város a gyűjtés ötöd részét szolgáltatta. Budapest fővárosa 4836 frt 23 krajczárral, Bács-Bodrog megye 3296 frt 74 kr. al, Biharmegye 2035 frt 21 krral járultak a gyűjtéshez. A gyűjtések több mint fele, 132,394 frt a tisztán magyar néptől eredt. Az adakozók között tekintélyes összeggel szerepel Debreczen város közönsége.

A három szövetséges állam miniszterei találkozásáról, illetőleg arról a megállapodásról, hogy Caprivi, Kálnoky, Crispi, és Salisbury a folyó hóban Kölnben vagy egyebütt találkoznak nincsen szó. Ily összejövétel a nyárra Karlsbadban volt tervezve, de utóbb megint eljötték.

Wekerle expositója Bécsben, mint a „Pester Correspondenz”-nek írják, felette kedvező benyomást keltett. Elismerik és csodálják a soliditást és óvatosságot, melyet Wekerle tanúsított a reményelhető bevételek felbecslésében, de ha lehet, ennél még inkább hatott a miniszter utalása azon áldozatkésztségre, melyet a magyar nemzet tanúsított, hogy az egyensúlyban levő költségvetés fényes eredményéhez jusson. Wekerle rendkívül használt előterjesztésével és expositójával Magyarország hitelének s az árfolyamjegyzék nem fogja elmulasztani a magyar állampapíroknak és a magyar állammal dolgozó bankok részvényeinek árfolyamai által kitüntetni ezt. A tőzsde Magyarország pénzügyi téren való diadalát egyuttal a hitelintézetek csoport nagy sikerének tekinti és a szerint cselekszik.

Az Ugron-párt szaporodik. Tegnap csatlakoztak hozzá Ugron Ákos és Szentkirályi Albert, kik a függetlenségi pártkörből kiléptek, továbbá Petrich Péter, ki eddig párton kívül állt. Az új pártnak egyik tagja, Holló Lajos, váratlanul bejutott a Ház egyik bizottságába is. A függetlenségi párt mást jelölt ugyan, de a szabadlevél párt tagjai közül olyan sokan szavaztak Holló Lajosra, hogy jutott be a közigazgatási bizottságba. Ezért most apprehendálnak is egy kicsit a függetlenségiéket.

Nincs deficit!

Tisza Kálmán még 1888-ban megjósolta, hogy állami háztartásunk egyensúlya rövid idő alatt helyre fog állni. Ez nemcsak helyreállt, hanem Wekerle fölőselet is jelentett be az állami háztartásban: 4040 frt fölőselet.

A gáncsolódók, akik kételkedtek Tisza Kálmán az 1888-ki költségvetés előterjesztésekor tett kijelentésében — fényesen megvannak cselezve, a kételkedőket, kiket imé pozitív tények hazudtoltak meg — viszatért a hit — s az ellenzék is együtt örvend velünk, hacsak lépteit nem vezeti az ellenzék viszketeg.

4040 frt. Egy államháztartásban még csak nem is nagy pozíció. Egy jó lőért ötször annyit is kidobnak, egy éjszaka baccarán sokszorta többet elvesztenek — sőt egyáltalán

Magaddal viszed reményeidet, boldog ságunkat.

Margitommal alig lehet birni. Kétségbe van esve.

S az orvos egyre csak azt hajlja: nyugalom, szabad levegő.

Talán a szegény embernek joga sincs egyikre sem.

A mult héten kelt fel az ágyból először, de olyan gyenge volt, hogy vezetni kellett.

Most már magához jött, csak egy kicsit köhög.

Gyönyörű tavaszi napok, s neki szegénykének benn kell ülnie abban a fülledt levegőjű szobában.

Ugy fáj a lelkem, ha ránézek.

Vasárnap kirándulunk egész napra a városi erdőbe.

Szegény Margitom, hogy örül előre.

S ilyen egész nap az éltető, lüde levegőt, a fésző rügyek s nyiló ibolyák balszamos illatát hallgatni a madárdalt, sütkérezni az áldó napsugáron.

Csak úgy ragyog szegénynek a szeme a vasárnapi kirándulást tervezgetjük.

Istenem, csak jönné már a vasárnap.

XVI.

Máskor olyan korán szokott fölkelni az én kis aranyosom, s ma még mindig alszik.

S olyan szépen, csendesen, hogy igazán vétek volna fölkelteni. Pedig tegnap este mondta, hogy korán keltsem föl; de nem merem.

Még a ruháját is kikészítette, ez az, a melyik legjobban áll neki.

Mégis fel kellene már költeni: — Margit, Margit!

Nem ébred. Ajka mintha mosolyogna. Nem is bántom, valami szépet álmodhatott.

Egy kicsit sápadt ugyan még az arca, de csak egynehányzór rándulhassunk így ki: semmi baja sem lesz.

Milyen szép is így alva.

lában nem valami számbavehető somma annak akinek van. Csak annak az, akinek nincs. S mégis jelentőségteljes volt az a nap, mikor az ország pénzügyminisztere ezt a fölőseletet bejelentette az államháztartásban. Es diósőselet hirdet az az expozé az egész nemzetnek — dicsőség ez a nemzetre, a törvényhozásra, mert ezek áldozatkésztsége tette lehetővé az ilyen eredmény elérését.

Es az, hogy ez a nemzet áldozatkésztsége által lehetővé vált siker a pénzügyminiszter el nem tántorította a realitás útjáról — hanem óvatosság és szigor jellemzi pénzügyi politikáját — ez az ő legbecsebb tulajdonainak egyike. Nem tesz fényes ígéreket, nem biztat hiu reményekkel, nem készül elérhetlen ábrándoknak élni, — de megmarad a valóság terén, s hangzatos frázisok helyett, pedig most lett volna elég alkalma rá — további lankadatlan munkát ígér.

Ismételjük, hogy óvatosság és szigor jellemzi mostani pénzügyi politikánkat. Így a legkedvezőbb eredmények dacára az egyes adókból, dohányból jövőre sem irányoz előre többet, mint volt a folyó évre; a közzvetett adóknál is előirányozta a tényleges eredményen alul marad — sőt az italmérséi adónál csaknem 2 millió forinttal vesz föl kevesebbet, mint amennyire a folyó évi eredmény feljogosítaná.

Ha ilyen óvatos bevételi előirányzat mellett födözletet vagyunk képesek nyújtani oly kiadási előirányzatnak, mely 13,189,000 forinttal nagyobb, mint a folyó évi és mely minden állami feladatot — adminisztratívban, üzemekben és kulturális terén egyaránt — az eddiginél sokkal nagyobb mértékben karol föl; akkor csakugyan irányozhatjuk törekvésünket arra, hogy ez az állapot fentartásuk. Ebben megvan a biztosíték arra nézve is, hogy állami fejlődésünk és kulturális feladataink minden további követelményének is képesek leszünk megfelelni, anélkül, hogy rendkívüli eszközökhöz lennénk kénytelenek folyamodni, melyek vagy a pénzügyeket vagy a nemzet közgazdasági fejlődését rontják vagy nehezítik meg.

Igy most is — számításunk szerint — 1891-re szorosan a közigazgatás javítására — az igazságügyvel együtt — a rendes kiadásokat mintegy 900,000 frttal szaporítjuk, szorosan kulturális kiadásokra mintegy fél millióval van több felvéve, mint a folyó évre és az állami üzemek fejlesztésére, — melyek fontos szolgálati és közgazdasági tényezőket képviselnek — mintegy 7/2 millióval van több fölveve az előirányzatba (a rendes kiadások közt), mint állandó tényező. Ezenkívül a beruházásokról és rendkívüli kiadásokról épp úgy gondoskodunk, mint a folyó évben. Mindez bizonyítja, hogy nem valami számköbi fiscalisimusról van itt szó, hanem egy öntudatos pénzügyi politikáról, mely erejét és biztosítékát éppen abban keresi, hogy a nemzetgazdasági és jogállami tényezőket fokozatosan fejlessze.

Szóval a pénzügyminiszter nemcsak a számokkal foglalkozott, hanem felemelkedett a pénzügyi politika magasabb régióba. Es, hogy az expozé rengeteg utvesztőjében nem téveszté szem elől az általános gazdasági és kulturális élet tényezőit sem, hogy tisztában volt azzal, hogy a nemzet és kormánya nagy reformmunkálatok előtt áll, melyhez anyagi erő befektetése is kívántatik — azt expozéja teljesen igazolja.

Tiszta, világos finnczpolitikája világot

Az az ostoba orvos tegnap este azt mondta, hogy nagyon rosszul van. A számár, engem akar elbolondítani, mintha én nem tudnám, hogy már jól van egészen. Én is voltam orvos. De talán az is vagyok — nem, csak voltam.

A szeme is milyen szép így félig nyitva.

A halottra azt mondják ilyenkor, hogy vár valakit.

— Margit, Margit, kelj fel! Vendégek jönnek.

Három feketeruhás ur jött.

Bevezettem őket.

Kettő leült szép csendesen mellém, a harmadik a feleségemhez ment.

Hiába kiabáltam rá, hogy mit akar ott az ágynál, rám nem hallgatott; lehajolt hozzá, megfogta a kezét, most a mellére teszi a fülét.

Fölugrom, hogy arczul ütöm a szemtelent, de a kettő lefogott.

XVII.

Ma két ismerősömet kértem magamhoz, hogy hívják ki nevemben azt a három urat, a kik tegnap úgy megsértettek, el is jöttek, ki is hívták őket, de a gyávák nem akarnak verekedni.

Nyilatkozatot adtak ki, melyben bocsánatomat kérik.

Jól van, megbocsátok nekik, egy-egynek ezer forintért.

Azon aztán veszünk falusi birtokot, ugy-e Margitom? Még mindig alszik.

Különben neki nem árt, az alvás, erősíti, s ő még ugyis gyöngye egy keveset...

XVIII.

Ma reggel az ismerősöm sétálni hívott a városerdőbe.

Szerettem volna Margitot is elvinni, de megint sajnálom felkelteni.

Gézát hívtam, de nem jött.

Az a szegény gyerek talán megbolondult a sok tanulásba.

Egész nap ri a Margit ágya mellett.

vet a jövőbe, s mindenki láthatja előre, — hogy az adófizetők vállaira új terheket senki sem akar rakni, s láthatja azt is, hogy Wekerlének czélja több mint amennyit elért — ő nemcsak az állami háztartás egyensúlyát akarta helyreállítani, hanem a nehéz munkával s áldozatokkal elért pénzügyi helyzetet meg is akarja tartani.

S hogy meg is tartja arra garancziát nyújt a munka e hatalmas emberének egész multja, s kifejtett politikájának komolysága, biztossága.

Es így lesz az a 4040 frtnyi kis összegből egy hatalmas határkö, mely a multak deficitjét elválasztja egy szebb jövő rózzás, biztató kilátásaitól.

V. Gy.

Napi hírek.

Adakozások a tüzkárosultak javára.

— A „Debreczeni Ellenőr” gyűjtése — Legutóbbi gyűjtésünk eredménye 225 frt. 56 kr.

Ujabbán adakozott Márk Pál ur 2 frtot (és pedig 1 frtot a kabai, 1 frtot a tokajiai részére.

Eddigi összes gyűjtés 227 frt. 56 kr.

— Október 6. Országra szóló nagy ünnepélyt rendez a hazafias kegyelet ma Aradon a nemzet hős vértanúinak, a hazáért elvert dicső tábornokok emlékére. Azonban a haza küllömbűző részein, városokban és falukban is sok helyen gyászünnepet tart, a róm. cath. egyház és vele ünnepelnek a más felekezetiek is, a hazafias magyar nemzet. Debreczenben ma reggel 9 órakor volt a róm. kath. templomban gyászi isteni tisztelet az elhunyt vértanuk lelkiüdvéért. A templomot szorongásig megtöltötte a közönség mint más évekre. A misét Szakszó Rezső prépost kanonok mondotta féayes segédlettel. A városi dalárda is közreműködött gyönyörű gyász dalok éneklésével s mise végével Kőlcsey Hymnusát adta elő. A városi hatóságot Csúrka János tanácsnok és Beér Kálmán rendőr alkapitány képviselték. A tizenhárom egyenruhás honvéd most nem állotta körül gyászfátyolos égő gyertyákkal a templom főhajójában, a főoltár előtt felállított diszes ravatalt, mint más gyászév fordulókor, ők most az aradi ünnepélyen vannak, és volk mentek Simonyi Imre kir. tan. polgármester és Beke Mihály városi tanácsnok 48-as honvédtisztek, a város és a helybeli honvéd helyőrség tisztek. A piaristák helyi algymnáziumában valamint a kath. elemi fiu és leány iskolában a gyászünnep miatt ma nem tartanak előadásokat, de az összes katolikus iskolás gyermekek, fiuk és leányok egyaránt ott voltak a regviemen tanáraik és tanítóik vezetése alatt.

— Kassay Farkas Dániel vezérőrnagy — kit saját kérelmére nyugállományba helyeztetett — tegnap délelőtt bucsu tiszteletesen volt a helybeli honvéd helyőrség tisztikara Petrovics Vazul alezredes vezetésével

Még jó, hogy föl nem költi. Tegnap pedig azzal fantazirozott, hogy ma temetik Margitot.

Szegény bolond! Ugy látszik ez a rögeszméje.

Pedig a doktorral tegnap is ugyancsak kineveltük.

A városerdőből haza jöttünk. Margitot nem találtuk itthon, csak egy levelét melyben írja, hogy elutazott már a falusi jószágunkra.

A kis hamis, így megszökní.

No de se baj.

Megyek én is utána még ma.

Délutánra már a doktor ide rendelte a kocsit. Együtt megyünk.

A doktor egész nyáron nálunk fog lakni. Gézát nem vihetem.

Szegényt, aligha be nem kell adnom a tébolydába.

Mindég félrebeszél.

Sajnálom, de nevetem is.

Furesza rögeszméje van, hogy Margitot eltemették.

Most is úgy megharagított ostoba beszédjével, kis hítja hogy el nem bánytam.

Gondolkozunk a doktorral, hogy mi módon csaljuk őt el a tébolydába?

Különben most már nem, bánom akár mit csinálnak vele. Itt van a kocsis.

Nos doktor, menjünk.

Valami furesza zubbonyt is adtak rám, hogy a feleségemet meglepjem, ha találkozunk, majd nem ismer meg.

Ráhagytam a doktorra, hogy nem ismer meg.

Olyan bolondos ember, nincs egészen helyén az esze, hát hadd legyen meg szegénynek az öröme.

Én tudom ugyis, hogy megismer engem az én aranyos kis muczusám, akár milyen ruhában jövök is.

alatt. Az ősz tábornok — ki mint 17 éves ifju szabadságharcunkban is résztvett — honvédségünk érdekében a legbüzzöbb és legönfeláldozóbb tevékenységet fejtette ki, s hogy a honvédség ez aránylag oly fiatal nemzeti intézmény, oly szép eredményeket ért el, abban neki igen sok érdeme van, különösen mint a dévai csatár iskola parancsnokának, mely minőségben 8 éven keresztül működött. Alárendelt tisztjei kitűnő bajtársuktól, nemes gondolkodású, és a legjobb szívű előjárójuktól vettek megható bucsut, ki 43 évi hűséges és becsületes szolgálata után a nyugalmiba vonulásra határozta el magát. A tábornok ur városunkban 4 éven keresztül működött mint dandár és állomás parancsnok, mely idő alatt a polgárok tiszteletét és rokonszenvét — már mint tősgyökeres székely ember is — méltán kiérdemelte. Uj lakóhelyeül Dévát választotta. Távozását mi is őszintén sajnáljuk. Utódja még nincsen kinevezve.

— Városi közgyűlés. „Meghívás” az 1890-dik évi október 7-én — kedden — délelőtt 11 órakor, a városháza nagytermében tartandó rendkívüli bizottsági közgyűlésre. Tárgy: Korona telkén tervezett kir. tábla ideiglenes építkezés tervezetének és költségvetésének tárgyalása, a felett megtartott árlejtés eredményének jóváhagyása, s annak alapján az építés foganatosításának elrendelése. Debreczen, 1890. Október 5. Gróf Dégenfeld József, főispán.

— Esküvő. Szombaton délután esküdtek egymásnak örök hűséget dr. Medgyaszay Dezső, Debreczen szab. kir. város arvaszéki ünöke és Virágh Irma kisasszony, Virágh Aladár, a nyiregyházi kir. törvényszék telekkönyvi igazgatójának bájos és művelt leánya Nyiregyházán.

— Letört bimbó. A következő gyászjelentést vettük: Mély fájdalommal tudatjuk felejtethetetlen kis fiunk Balla Barna Tibornak folyó hó 5-én délelőtt 1/2 11 órakor, életének 12 ik havában, több napi súlyos szenvedés után történt elhunytát. Drága kis halottunk földi részei folyó hó 7-én délután 4 órakor, N.-Csapó utcazi 331-ik szám alatti háznál tartandó rövid ima után; a czegléd utcazi sírkertben fognak örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtelre rokonnainkat és ismerőseinket bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1890. október 5-én.

— A baromfiállítást nap nap után, mindég igen sokan látogatták. A tegnapi nap folyamán ezeröttszáz jegy kelt el — s ami örvendetes eredmény a polgárosztály tagjai közül igen sokan megnézték a kiállítást. A kiállítás jury ítéletét holnap fogják kihirdetni.

— Bravur lovaglás. Bay Mihály csomaközi földbirtokos szombaton, okt. 4-én délelőtt 7 órakor indult Csomaközről és déli egy órakor már Debreczenben volt. Nyolcz mértföldnyi utat, ami 56 kilométer, négy óra alatt meg.

— Tűz. Ma délelőtt 10 óra tájban nagy füst gomoly szállott fel a kis-uj-utcazi Áron ház cserép fedeléből. A toronyór tűzet jelzett a tűzoltókhoz, kik azonnal kivonultak. A tetőzet már majd lángot fogott, azonban a vésznek hamar elejét vették.

Jelentő adat a debreczeni főiskolában. Befejeztvén immár főiskolánkban a beiratások, közöljük a tanítványok számát hiteles adatok szerint. Hittan hallgató van: végzett 6; negyedéves 11; harmadéves 11; másodéves 19; első éves 23, összesen 70. Joghallgató van: negyedéves 19; harmadéves 25; másodéves 34; első éves 33, összesen 111. — Főgymnasiai munkanövendékeinek száma következő: 1-ső osztály: 94; II. o. 80; III. o. 75; IV. o. 93; V. o. 64; VI. o. 57; VII. o. 60; VIII. o. 72, összesen 595. A négy alsó osztályban az eddig is fentartott párhuzamos osztályok ezen isk. évben is fentartatnak, sőt a 4-ik osztálynak mostan 93-ra emelkedett létszámára arra nyujt kilátást, hogy a következő évben aligha lesz kikerülhető az 5-ik osztályban is párhuzamos szakasz felállítására. A VI. és VIII. osztályok növendékeinek száma négygyel, illetőleg tizenkettővel meghaladván a törvényes létszámot, a miniszter jóváhagyásának kikérése határozatott el, hogy ne legyem szükséges e néhány ifjú miatt párhuzamos osztályokat állítani föl, illetőleg hogy ne kelljen az utolsó napokon jelentkezett ifjakat főgymnasiumunk kebeléről viszáutásítani. — A tanítóképezde növendékeinek száma pedig következő: IV. o. 26; III. o. 29; II. o. 35; I. o. 24, összesen 114. — A főiskolában elhelyezett elemi osztályok növendékeinek száma: V-ik oszt. 95; VI-ik oszt. 44, összesen 139. Gyakorló iskola I-IV. oszt. 62 I. oszt. 70, II. oszt. 71, III. oszt. 66, IV. a) oszt. 61, IV. b) oszt. 55, összesen: 525. Összevete a tanulók számát: (hittanhallgató 70, joghallgató 111,

Egy 7 oktávás
ZONGORA
a Széchenyi utca 1813. sz. a. házában kiadó.
Mentze Henriknél.

7845.
1890.

Árlejtési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város 7900 frt erejéig zárt ajánlat után zabot óhajtván beszerezni, a zárt ajánlatok beadásának véghatáridejéül 1890. Október 8. napjának d. e. 10 órája tűzetik ki, — zárt-ajánlatok 790 frt. bántpénz vagy ennek

megfelelő óvadékképes értékpapírok és minta zabbal felszerelendők s a polgármesteri hivatalban adandók be fent kitűzött határidő előtt. — Utóajánlatok el nem fogadtnak. — Szállítás ez évben bevégezendő. — Fizetés 300 métermázsánként utólagosan lesz; — Bántpénz utolsó részlet fizetésbe tudatik be. — Véghatáridőre nem szállító, bántpénzét veszti s a beszerzés az ő kárára és veszélyére eszközöztetik a város által. — Zab átvétel város istállónál lesz, ajánlatok felbontása kitűzött időben a városház kistanácmémben eszközöztetik. — Ajánlatok elfogadása felett a városi tanács dönt.

Debreczen 1890. Szeptember 29-én.

A városi tanács.

Kuhinka István K. és fia

egyesült magyarhoni üvegyárak rézvény társaság raktárai

BUDAPESTEN

DEBRECZEN

BÉCS

közp. főraktár VII. Dohány utca 2.
főraktár VI. Andrásy-ut 43.

Piac utca 1903.

Obere Donaustrasse.
Nagyvarad
Arad.

Temesvár

nagyban és kicsinybeni eladás
gyári árak mellett.

A méhészeti egyesület által elfogadott és használt

MEZES ÜVEGEK

1 klg. 1/2 klg. és 1/4 klg. nagyságokban.

Üvegárúk

nagy választék
asztali ivó, boros,
sűrűs és liqueurös
készletek, színes és
kristály üvegből, kü-
lönféle virág és név-
jegytartók, virág ko-
sarak és különféle
dísz tárgyak.

Lámpák

Ditmar és Brüner-féle gyári raktár.
Salon, ebédlő és asztali lámpák,
háló szoba ampelnak a legnagyobb
választékban.

Minden lámpába alkalmazható égő,
melynek tökéletes szerkezete is eloltó
készüléke van.

Különféle villám, Excelsior és Tri-
umph lámpák, melyek nagyobb helyi-
ségek megvilágítására alkalmasak.
Lámpa alkatrészek és különfélebelek.

Porcelán-árúk

a legnagyobb választékban.
Étkező, kávé, teás
mocca és mosó kész-
letek, valódi

MEISSENI
edény, Majolika Ter-
racotta és Fayence
dísz tárgyak u. m.
virágtartók, faldíszek
különféle nagyságban,
alakok stb.

Berndorf, alpacca és china ezüst evőeszközöket.

Meidingi kályhagyár

ZOMÁNCZOZÓ.

BÉCS, V. WIENSTRASSE 45.

BUDAPEST, VÁCZI-KÖRUT 21. (Iparudvar).

Valódi meidingi töltő-igazító és szellőztető kályhák.
(Utánzatoktól óvatik).

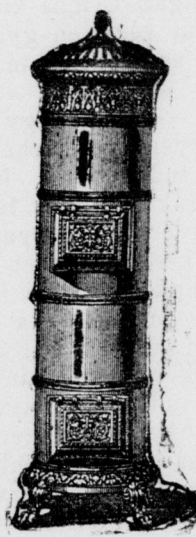
Igazítható kályhák 750-től feljebb.

Szabad, cserépkályhák, iskolai kályhák, kaszárnya kály-
hák és kocsikályhák.

Több szobának és egész lakosztálynak való kályhák.

Központi kályhák, központi légfűtések.

Agyagkályha ajtók, Körkönyökök stb.

Zománczott főzőedényeket jellel.
kitűnő minőségben

Kapható minden nagyobb vaskereskedésben.

Tervrajzok és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A nagy vásár-teren.

Csak Október hó 9-éig.

MONTENEGRO

Nagy állatsereglete

Spanyolországból, Európa legnagyobb szemléleti kiállítása

mely áll 24 kocsiból 100 vadállattal a világ minden részéből s 200,000 forint
értéket képvisel, fellállítva saját rossz idő s eső ellen biztosított s fényesen kivilá-
gított csarnokában, mely 2000 embert magában fogadhat.

naponként 2 nagyszerű

idomítási előadás

déután 4 órakor és este 7 órakor,

mikor az összes ragadozó állatok étkezése történik

Az idomítási előadások

a jelenkor leghíresebb 6 állatszelidítője által lesznek előadva.

HELYÁRAK: I-ső hely 60 kr., — II-ik hely 40 kr., — III-ik hely 20 kr.
Katonák és gyermekek minden helyen félárt fizetnek. — Tanulók tanítójuk kíséré-
tében reggel 9 óráig délután 3 óráig az I-ső helyen személyenkint 10 krt fizetnek.
Mély tisztelttel

MONTENEGRO EDUARD,

igazgató, az állatsereglet tulajdonosa.

BADE A.,

CHEVALIER GUSZTÁV MÜLLER LORENZO

üzletvezető és képviselő.

titkár.

előlemező.

Eladó.

A Szent-Anna utca 2264 számú
Gróf Rhédey-féle ház szabad kézből olcsó
áron eladó. A feltételek megtudhatók Dr.
Tüdös János ügyvéd irodájában (Nagy-
Csapó-utca 9-ik szám.)

3 A legtöbb nemzetgazdasági kiállításon kitüntette
Elsmerő nyilatkozatok a Jockey klubtól.

Kwizda

cs. és k. szab. "Restituonsfluid"
(mosdóvíz lovak részére)
1 üveg 1 frt 40 kr.

Kwizda

korneuburgi állattáppora
lovak, szarvasmarha és juhok
használatára. 1 doboz 70 kr, fél doboz 35 kr.

Kwizda: Erőleség lovak és marháknak,
6 és 3 frtos ládikákban és 30 kros dobozokban.

Kwizda: Ló-pata vaselne-je. (A patkót épen
tartani.) 1 doboz 1 frt 25 kr.

Kwizda: Patkóragasz (mű-pataszaru) 1 rud
80 krajczár.

Kwizda: Sertéspar a hizalás előmozdítá-
sához és lesóványodott állatok jókarban
helyezéséhez. 1 nagy doboz 1 frt 26 kr, 1 kis
doboz 63 kr.

Kwizda: Mosószappana háziállatoknak. 1
dó 40 kr. 1 kis dó 80 kr, 1 nagy dó 1 frt 60 kr.

Kwizda: Nyeregszappana, a nyereg és más
bőrtárgyak épen és tisztántartásához és
fényezéséhez. 1 doboz 1 frt.

Utánzásoktól óv a fenti védjegy megfigyelése.
Kwizda Joh. Fr. kerületi gyógyszer-tára Kor-
neuburg, Bécs m. cs. és k. ausztr. és k. ro-
mán ud. szállító baromgyógyászati készítmények
részére.

Kwizda

korneuburgi állattáppora
Kwizda cs. és kir. szab. restituonsfluidja

Kwizda fent említett készítményei
a monarchia összes gyógyszer-táraiban és vegyész-
teiben kapható.

TÓTH GYULA

előbb TÓTH LAJOS és TARSA

vaskereskedő cég Debreczen, városháza épület

ajánl dus választékban kitűnő minőségben és legjutányosabb
árak mellett:

öntött vaskályhákat

fa és szabályozható szén és kokszt fűtésre, hazai gyártmány.
Eredeti "FRIEDLANDI" szabályozható, töltő és

„meidingi szystem“ kályhák

szén és kokszt fűtésre, csiszolt és nickl párkányzattal,
ugyszintén köpenynyel,

mindenféle színben zománczozva,

öntött vas és lemez takarékos konyhákat,

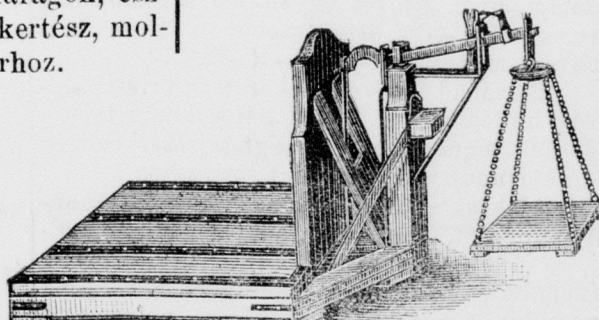
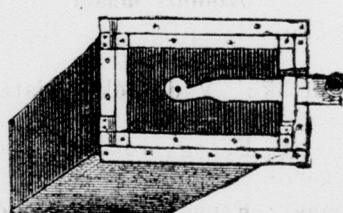
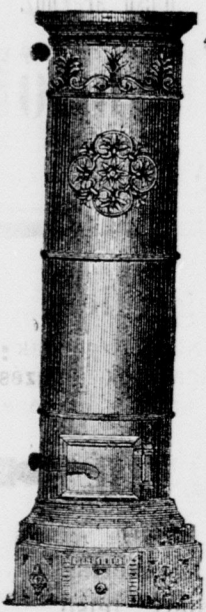
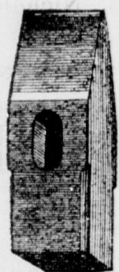
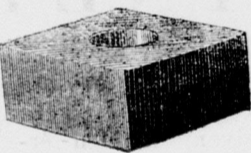
Tizedes-, egyensúly-, házi-, kalmár- és rud-mérlegeket
jótállás mellett,

zománczozott öntött vasedényeket

zománczozott kék és márványozott lemez edényeket jótállással,
valódi francia

öntött-aczél szerszámok

gépész, kovács, lakatos, késes, bádagos, asztalos, ács, képfaragók, esz-
tergályos, kádár, kerékgyártó, kőfaragó, rézöntő, üveges, kertész, mol-
nár, timár, szijgyártó, mészáros és hentes stb. iparhoz.

A Mc. Cormick aratógép képvisellete.

A Mc. Cormick aratógép képvisellete.